

lehetőségeket e nagybecsű intézmény eredeti rendeltetésének és tudományos érdekeinknek megfelelően szabályozni.

Ebben az évben is folytatódott az akadémiai szakfolyóiratok megvitatása. Júniusban együttes ülésen foglalkozott az Irodalomtudományi és a Modern Filológiai Bizottság a Helikon Világirodalmi Figyelő (1958—1968) évfolyamának s a szerkesztőség egy évtizedes munkájának mérlegével. A hozzászólók (Barta J., Bán I., Halász E., Horváth K., Dobossy L., Szabolcsi M., Bodnár Gy., Wéber A., Szenczi M.) elismeréssel szóltak a szerkesztő kollektíva egy évtizedes eredményeiről és a szerkesztő bizottságnak a színvonal emelésére tett állandó erőfeszítéseiről. A szerkesztőség arra törekedett, hogy a kulturális életet és az irodalomtudományt foglalkoztató fő kérdésköröket válassza ki, s ezekről többnyire tematikus számok formájában adjon friss, igényes kritikai tájékoztatást. A vitában kirajzolódtak a folyóirat főbb (1958, 1964) fejlődési állomásai. Termékeny vita alakult ki mind a szerkesztés elvi kérdéseiről, mind tartalmi problémákról, a tudományos műhely jellegű szerkesztői munkáról. A szerkesztőség részéről Kőpeczi B. és Hopp L. válaszoltak a fölmerült kérdésekre. A szerkesztő bizottság számára sok tanulságot nyújtó vitát nem részletezzük; ismertetése megjelent a Helikon VF 1969, 2. számában.

Az októberi bizottsági ülésen Szabolcsi Miklósnak a káderutánpótlás és az aspiránsképzés helyzetéről adott vitaindító beszámolója három problémát emelt ki: szervezeti-munkahelyi, tematikai s végül általános világnézeti kérdéseket. A kialakult vita számos időszerű problémát érintett, pl. az irodalomtörténészek elöregedése és a „fluktuáció” elégtelen volta, különösen az egyetemi tanszékeken; az újonnan bevezetett ösztöndíjrendszer; az egyetemen vagy aspirantúrán végzetek elhelyezkedési nehézségei; a publikációs lehetőségek csökkenése; a fiatal irodalomtörténészek világnézeti, szemléleti fejlődésének irányítása, a tudományos utánpótlás nevelése stb. Érzékelhető jelenség, hogy a fiatal kutatók körében a magyar irodalomtörténet tematikailag háttérbe szorul a világirodalom javára. Rendkívül károsnak mondható, hogy az irodalomtörténeti szaktevékenységet a tanárképző főiskolákon, a középiskolákban, a múzeumokban és a nagy könyvtárakban egyes vezetők és hivatalos tényezők helytelen szemlélete akadályozza. Ezen a téren változatlanul komoly feladatok várnak az Irodalomtörténeti Társaságra; jó volna, ha az Irodalomtörténet c. folyóirat is fölvetné ezt a problémát. A Bizottság külön foglalkozik majd a tanárképző főiskolákon dolgozó magyar irodalomtörténészek munkalehetőségeivel.

Az elmúlt évben a XVIII. századi magyar irodalom és felvilágosodás kutatásának megvitatásával elindított ún. programviták sorozata decemberben egy ehhez szervesen kapcsolódó témával folytatódott. A Modern Filológiai Bizottsággal, az Intézet klasszikus osztályával és az egyetemi tanszékekkel közösen tartott vitáulésen Horváth Károly volt az előadó. A magyar irodalom romantikus korszakának kutatásáról készített alapos programtanulmányában vázolt fejlődéstörténeti kép és alapkérdések fölvetése érdeklődést keltett és élénk vitát váltott ki. A romantika-kutatások föllendítését célzó vita anyaga az ItK romantika különszámában jelenik meg.

Hopp Lajos

Szlovák—magyar kapcsolattörténeti konferencia

Már jelentettük e folyóirat hasábjain (1966. 708—709.), hogy a Szlovák Tudományos Akadémia Világirodalmi és Idegen Nyelvek Intézete mellett magyar filológiai bizottság alakult, amelynek az a feladata, hogy a magyar filológiával Csehszlovákia területén foglalkozó kutatókat összefogja, munkájukat tervszerűbbé tegye.

E bizottság ténykedésének egyik fontos állomása volt az a konferencia, amely 1969. november 17—18-án zajlott le a nyugat-szlovákiai Smolenicén (Szomolányban), a Szlovák Tudományos Akadémia tudományos munkatársainak otthonában. Talán nem túlzás, ha a két nemzet kulturális és irodalmi kapcsolatai szempontjából történeti jelentőségűnek tartjuk ezt az összefogást, nemcsak azért, mert ez volt az első alkalom, amikor kizárólag a szlovák és a magyar irodalom kapcsolatairól szó esz, hanem — és elsősorban — azért, mert a problémát az eddigiekhez képest teljesen új módszerrel igyekezett megközelíteni.

A három félnapból (november 17-én délelőtt és délután, november 18-án délelőtt) álló konferencián a Csehszlovákiában működő s a két irodalom kapcsolataival foglalkozó (szlovák, cseh és csehszlovákiai magyar) irodalomtörténészek csaknem teljes számban felvonultak, de aránylag népes küldöttség vett részt a magyar szlavisztika művelői közül is (Csukás István, Fried István, Käfer István, Nyíró Lajos, Sziklay László és P. Varga Rózsa). A résztvevők nagy száma nemcsak a felmerülő kérdések nagy publicitását és továbbgyűrűzését biztosította, hanem lehetővé tette azt is, hogy azokat — ha nem is mindig a nyilvánosság előtt, hanem a konferencia szüneteiben lezajlott beszélgetések alkalmával — széleskörűen meg-

vitassák. Számos jel mutat arra (s ez csak fokozza az összefüggés jelentőségét), hogy a szlovákok kezdeményezése további fontos megbeszélések és munkálatok első állomása.

Mindazon kívül, amit itt kifejtettünk, azzal tudjuk hangsúlyozni a konferencia jelentőségét, ha az első délelőtti elhangzott előadások közös mondanivalóját emeljük ki. Mind *Mikuláš Bakoš* professzor bevezetője, mind pedig *Rudolf Chmelnek*, *Dioryz Ďurišinnak*, *Rákos Péternek* s e sorok írájának elvi-módszertani előadásai — anélkül, hogy ebben előzőleg megállapodtak volna — azt hangsúlyozták, hogy a kapcsolattörténeti kutatások során a külsődleges, az irodalomtól idegen (nemzetiségtörténeti, gazdasági, politikai, szociológiai, stb.) szempontok csak másodlagosak lehetnek, a két irodalom összehasonlító vizsgálata közben is magának a műalkotásnak, az irodalmi-művészeti problémáknak kell a középpontban állniok. A múlt számos értékes kezdeményezésének csaknem kivétel nélkül közös hibája, hogy azokból a nemzetiségpolitikai problémákból indult ki, amelyek a két nemzet között — főleg a XIX. század folyamán és századunk első felében — fennállottak, de amelyek megakadályozták vagy legalábbis megnehezítették az irodalom sajátos kérdéseinek vizsgálatát a területen.

A bemutatott bevezető előadásokon kívül a másik két fél nap alatt (november 17-én délután és 18-án délelőtt) összesen 17 előadás illusztrálta, hogy a fenti szempontok teljes mértékű érvényesítése érdekében még mind a két oldalon sok a tennivaló. Rendkívül érdekes, aprólékos mikrofilológiai fejtegetések bizonyították, hogy e területen a pozitívista korszak sem végezte el a maga feladatát. De több előadásban (mint pl. *Fried Istvánnak* a szlovák és a magyar irodalomtörténetírás kezdeteiről, *Augustín Matovčíknak* a magyar Auróráról és a szlovák Zoráról, *Jozef Petrovičnak* a szlovák és a magyar történeti regény tipológiájáról, *Jaroslava Pašákovának* a szlovák s a magyar avantgarde tipológiai problémáiról, *Csukás Istvánnak* Krasko és Ady közös vonásairól, *Richard Pražáknak* a Magyarország területén a XIX. század elején működött cseh művészekről stb. szóló fejtegetéseiben) kapott helyt — a konkrét, kimutatható kapcsolatok hangsúlyozásán túl — a két irodalom egyes jelenségeinek vagy korszakainak tipológiai összevetése. Véleményünk szerint ez a módszer még nagy lehetőségeket biztosíthat a szlovák—magyar kapcsolatok kutatói számára. De nagy jövőt ígér a strukturalistáktól örökölt s újabban a matematikai módszert is igénybevevő formai elemzés is, különösen a szlovák—magyar viszonylatban igen gazdag műfordítás-irodalom területén. Erre *Anton Popovič* és *Zslika Tibor* előadásai nyújtottak jó példát.

Kívánatos volna, hogy a magyarisztika szlovák és a szlovacisztika magyar képviselői ezután a nagy jelentőségű kezdeményezés után minél több alkalommal találkozhassanak egymással. Ezt hangsúlyozta az a kerekasztal-beszélgetés is, amelyet a Slovenské pohľady című folyóirat főszerkesztője, *Ján Števec* folytatott a konferencia néhány magyar és szlovák résztvevőjével. Az előadások anyagát a szlovákok külön tanulmánykötetben publikálják, helyes volna, ha magyar nyelven is közzétennék azt, ami a mi kutatóink számára is gondolatébresztő lehet.

A konferencia megrendezéséért az Intézet igazgatójának, *Mikuláš Bakoš* professzornak, valamint munkatársainak, *Anton Popovičnak* és *Rudolf Chmelnek* kell elismeréssel adoznunk.

Sziklay László

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó igazgatója
A kézirat nyomdába érkezett: 1969. XII. 1.

Műszaki szerkesztő: Merkly László
Terjedelem: 11,2 (A/5) ív + 0,25 (A/5) ív melléklet.

70.68714. Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

EGY POLCON AZ EGÉSZ VILÁGIRODALOM!

Egy hézagpótló mű, amely

az egész világirodalmat magában foglalja, felsorolja a legújabb adatokat, részletesen foglalkozik a „nagy irodalmakkal” és azokról is újat tud mondani, bemutatja a kevésbé ismert népek irodalmát, feldolgozza a szomszéd népek irodalmát, bemutatja az induló írókat is, végül a klasszikusoktól a beatirodalomig minden kérdést áttekint.

Nyilvánvaló tehát, hogy a

VILÁGIRODALMI LEXIKON

minden könyvtárban helyet kér. A hat kötetre tervezett

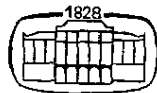
VILÁGIRODALMI LEXIKON

I. kötete (A—Catz) 1248 oldalon. 4519 címszóban és 80 képpoldalon ad számot az írókról, irodalmárokról, irodalmi társaságokról és intézményekről, irodalomtudományról, pszichológiáról, szociológiáról, irodalomtörténeti összefoglalást közöl minden nemzet irodalmáról, irodalmi irányzatokról és korszakokról.

Főszerkesztő: KIRÁLY ISTVÁN

Szerkesztő: SZERDAHELYI ISTVÁN

Ára kötve: 245,— Ft

AKADÉMIAI KIADÓ

СОДЕРЖАНИЕ

Дьёрфи, Д. Срок возникновения и достоверность Gesta Hungarorum Анонимуса	1
Силади, Ф.: О возникновении, политических взаимосвязях и разновидностях текста «Войны мышей и лягушек» М. Чоконан	14
Телегди, Б.: Некоторые вопросы формы стихов Д. Берженьи	27
Кабдебо, Л.: Вольные стихи Лёринца Сабо	36

Краткие сообщения

документация

В. Ковач, .: Неизвестные письма Пётера Варади	63
Маркош, А.: «Исповедь» и неопубликованные отрывки «Автобиографии Каты Арва Бетлен	67
Киши, Й.—Миклош, Д.: Стихотворения Петёфи, опубликованные в г. Папа в календаре «Друзья народа»	76
Вертеш, О. А.: Дошедший до нас отрывок «единственной эпистолы» Яноша Арань	83

Обзор

Андрэ Карачон: Le symbolisme en Hongrie (Раба, Д.)	89
Il Romanticismo (Мартинко, А.)	93
Арань, Ласло: «Герой воздушных замков» (Гергей, Г.)	98

Из жизни Института

TABLE DES MATIÈRES

Györfly, Gy.: La datation et l'authenticité de Gesta Hungarorum d'Anonymus	1
Szilágyi, F.: Sur la genèse, les rapports politiques et les textes de la Békaegé-harc (Batrachomyomachie) de Csokonai	14
Telegdi, B.: Quelques problèmes de mesure dans la poésie de Berzsenyi	27
Kabdebó, L.: Vers libre de Lőrinc Szabó	36

Notes

Documentation

V. Kovács, S.: Lettres inconnues de Péter Váradi	63
Markos, A.: Confessions de foi et fragments inédits de l'autobiographie de Catherine Bethlen, dite l'Orpheline	67
Kiss, J.—Miklós, D.: Poésies de Petöfi dans un almanach de Pápa ayant pour titre: Népmbarát (Ami du peuple)	76
Vértes, O. A.: De „l'unique épître" de János Arany connue même actuellement dans une forme mutilée	83

Revue

André Karátson: Le symbolisme en Hongrie (Rába, Gy.)	89
Il Romanticismo (Martinkó, A.)	93
Arany László: A délibábok hőse [Héros des chimères] (Gergely, G.)	98

De la vie de l'Institut

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlap üzleteiben, a POSTA KÖZPONTI HÍRLAPIRODÁNÁL (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz.) közvetlenül vagy csekkbefizetési lapon (Csekk számlaszám: egyéni 61.257, közületi 61.066), valamint átutalással a KHI MNB 8. sz. egy számlájára,

az AKADÉMIAI KIADÓ-nál, Budapest V., Alkotmány utca 21. Telefon: 111-010,
Pénzforgalmi jelzőszám: 215-11488, és
az AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT-ban, Budapest V., Váci utca 22. Telefon: 185-612.

Ára: 13,— Ft
Előfizetés egy évre: 66,— Ft

INDEX: 25.401

A JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEI

című sorozat újabb kötetei

**A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE
REGÉNYES RAJZOKBAN I—II.**

Budapest, 1969. Akadémiai Kiadó, 542, 733 l. 93,— Ft

**A KÉT TRENK (1892)
TRENK FRIGYES (1893)**

Budapest, 1969. Akadémiai Kiadó, 546 l. 39,— Ft

A GAZDAG SZEGÉNYEK

Budapest, 1969. Akadémiai Kiadó, 403 l. 30,— Ft

MINDEN POKLOKON KERESZTÜL (1883)

Budapest, 1969. Akadémiai Kiadó, 297 l. 25,— Ft

